

5. Сінькевич О. Політкоректність в контексті глобалізаційних процесів сучасності / О. Сінькевич // SWorld. – 2013. – №2. – 12с.

6. Соціолінгвістичний аспект політичної коректності // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://referatu.com.ua/referats/207/36710/?page=1>

V. Abramovych, V. Boichuk

POLITICAL CORRECTNES IN MODERN UKRAINIAN REALITIES

In the article, the phenomenon of political correctness is considered as a matter of Politology and Lexicology and as the matter of modern Ukrainian political relationships; the speech of Ukrainian President Petro Poroshenko «About internal and external state of Ukraine in» is analyzed.

Key words: politics, politology, lexicology, euphemism.

Глуцак О.

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ПОЛІТИЧНУ СВІДОМІСТЬ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

У статті аналізуються способи та наслідки впливу ЗМІ на політичну свідомість громадян України

Ключові слова: політична свідомість, ЗМІ, громадська думка, канали інформації, маніпулювання.

Щодня ми читаємо газети і журнали, дивимось телебачення та користуємося інтернетом. Засоби масової інформації виступають “четвертою владою” у суспільстві (наряду з законодавчою, виконавчою та судовою). Залежно від почутої та прочитаної інформації формується наша громадська позиція, наше сприйняття щоденних подій, наш рівень освідченості та поінформованості громадян. [1].

Основне політичне призначення ЗМІ полягає у виконанні ролі певного буфера, між політикою та громадянами[6]. Саме засоби масової інформації надають суспільству можливість знайомитися з позиціями політичних та громадських діячів, оцінювати та аналізувати їх, а політикам – висловлювати своє ставлення до суспільних проблем і брати участь у політичних дискусіях[5]. Саме в межах такої взаємодії виникає глибокий взаємний вплив між засобами масової інформації та політикою.

Метою статті є аналіз впливу ЗМІ на політичну свідомість громадян в сучасних умовах, висвітлення основних механізмів цього впливу, характеристика їх наслідків.

Вивченням питання впливу ЗМІ на політичну орієнтацію громадян займалися як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Зокрема, проблемі взаємодії влади і засобів масової інформації присвячені праці В. Бебика, А. Москаленка, І. Панаріна, Г. Почепцова, Т. Приступенко, В. Шкляра, П. Бурдьє, Л. Гроссмана, Р. Даля, Н. Негропonte, Х. Рейнгольда, М. Херманна. Однак, незважаючи на наявність досить великої кількості наукових досліджень, серед невіршених частин проблеми залишається дослідження механізмів впливу ЗМІ на формування політичної свідомості, що й обумовлює зацікавленість зазначеною проблематикою.

Соціологічні дослідження показують, що абсолютна більшість населення України пріоритетними джерелами політичної інформації називають телебачення і пресу. Інформація, яку безперервно транслюють ЗМІ, впливає не тільки на інтереси та потреби особистості, але й формує мотивацію до конкретної політичної поведінки, яка сприймається громадянами як власна.

На ЗМІ покладається велика відповідальність щодо їх впливу на зміни ціннісних орієнтацій, зразків поведінки, соціокультурних ідентичностей, політичної свідомості, яка виступає важливим чинником формування демократичної держави, адже політична свідомість є важливою складовою процесу функціонування соціально-політичної системи та виступає активним фактором політики, передусім через те, що вона здатна випереджувати практику та прогнозувати політичні процеси.

Слід відзначити, що засоби масової інформації здійснюють як позитивний, так і негативний вплив на політичну свідомість громадян. Позитивний вплив відображається у вихованні патріотизму суспільства, підтриманні культурних цінностей, донесенні правдивої та значимої інформації, формуванні політичної орієнтації тощо. [2].

До негативних наслідків впливу ЗМІ можна віднести:

- подання брехливої та провокаційної інформації, що налаштовує суспільство на безпідставну агресію;
- пропаганда, маніпуляція громадською свідомістю, що обмежує свободу вибору, навіювання певних ідеологій;
- денаціоналізація, деморалізація суспільства.

Сутність впливу ЗМІ на формування політичної свідомості громадян України полягає у здійсненні безпосередньої та опосередкованої інформаційної дії на свідомість та діяльність громадян. Такий вплив реалізується ЗМІ з використанням сукупності методів, а саме: методу переконання; методу координації, методу прикладу; методу заохочення, підтримки, стимулювання; методу осуду.

Метод переконання впливає на свідомість громадян з метою спонукання їх до певної політичної діяльності, не припускаючи небажаних наслідків. Переконання – це процес послідовно здійснюваних дій, які спрямовані на оволодіння увагою, вплив на свідомість, емоції, появу інтересу. Переконання у системі ЗМІ спрямовано на формування та зміну поглядів, думок, настанов головним чином на основі раціонального, інтелектуального пояснення причинно-наслідкових зв'язків між явищами дійсності, їх співвідношення з цінностями, нормами.

У практиці ЗМІ переконання доповнюється навіюванням, яке від переконання відрізняється не стільки змістом інформації, скільки її зовнішньою формою, емоційним фоном її подання, престижністю ЗМІ. Головною умовою успішного використання методу переконання є авторитет суб'єкта впливу – тобто безпосередній авторитет ЗМІ серед споживачів інформації. Основними способами впливу методу переконання є наведення аргументів, заперечення, повідомлення нової інформації, інформування про можливі негативні наслідки поведінки. Слід також відзначити, що позитивна інформація має на переконання особи більший вплив, ніж негативна.

Метод координації – метод максимального визначення місця та ролі кожного структурного елемента масово-інформаційної системи, встановлення необхідних співвідношень та підтримання певних пропорцій, конфігурацій між методами, формами, засобами впливу на особистість. Отже, координація є певною узгодженістю, взаємодією компонентів цілого, такий особливий характер їх взаємозалежності, що забезпечує динамічну рівновагу системи ЗМІ. Кожен із ЗМІ має свій масштаб відображення дійсності, свою глибину висвітлення проблеми, актуальної теми. Так, багатотиражна газета виконує переважно інформативну функцію, тоді як місцева – аналітичну.

Метод прикладу передбачає вплив на політичну свідомість через використання публікацій та передач, які відображають важливість, складність, суперечливість політичної діяльності, висвітлення діяльності політичних діячів тощо. Систематичні публікації, які зображують факти політичного протистояння, знижують рівень довіри населення до представників влади.

Сутність методу заохочення, підтримки, стимулювання полягає у використанні впливу, що стимулює політичну активність громадян.

В цілому, обрання способу впливу ЗМІ залежить від форми подання інформації та засобів, якими вона здійснюється.

Сукупність способів, методів та форм прямої та опосередкованої інформаційної дії ЗМІ, спрямованої на задоволення інформаційних потреб та формування стереотипів поведінки, складає механізм впливу ЗМІ на формування політичної свідомості громадян України.

Підсумовуючи викладене, можемо стверджувати, що засоби масової інформації стали «гарантом демократичної правової країни, де поважають права людей, зокрема доступ до своєчасної та об'єктивної інформації»

Впливи ЗМІ на аудиторію можуть як суб'єктивно, так і об'єктивно оцінюватися позитивно чи негативно. Їх існування є предметом діяльності маркетингових технологій в усіх сферах, починаючи від соціальної реклами і закінчуючи політичною агітацією.

Однак, попри всі докази можливих негативних впливів ЗМІ на аудиторію, в Україні відсутні механізми правового забезпечення суспільної свідомості від таких впливів. В країні взагалі відсутнє правове регулювання убезпечення свідомості населення від негативних медіа-впливів: жодної стратегії, жодного нормативного акту, який би прямо гарантував захист свідомості населення від впливу медіа в країні немає.

Не зважаючи на те, що вітчизняне законодавство орієнтоване на забезпечення діяльності ЗМІ, влада нехтує забезпеченням безпеки свідомості населення від негативних медіа-впливів. Законодавство України не передбачає критеріїв недопустимості негативних впливів на свідомість глядацької та слухацької аудиторій, навіть не висуває критеріїв таких впливів, не оцінює їх як негативні чи позитивні.

Забезпечення ефективної моделі впливу ЗМІ на політичну свідомість громадян України можливе за умов: рівноправного обміну інформацією між політичною системою та громадянським суспільством; повнотою і достовірністю інформації; відповідністю інформації до основних цінностей суспільства; орієнтацією інформації на забезпечення

основних прав і громадянських свобод людини; наявністю повноцінного обміну інформацією між управлінською елітою й основною масою населення.

Важливою умовою формування в Україні цілісного національного інформаційно-культурного простору має стати реалізація виваженої державної інформаційної політики, яка б створювала необхідні умови для повноцінного функціонування у суспільстві вітчизняних ЗМІ як важливого чинника формування і зміцнення національної свідомості громадян України, утвердження незалежної держави. Основними напрямками державної інформаційної політики мають бути законодавчий і адміністративний захист національних ресурсів і національного інформаційного простору, організаційне поліпшення управління інформаційними ресурсами держави.

Першочерговим завданням державної інформаційної політики у контексті підвищення впливу ЗМІ на формування національної свідомості, на нашу думку, мають бути вдосконалення законодавчої та нормативно-правової бази, що регулює відносини в інформаційній сфері, розробка і прийняття Інформаційного Кодексу України. Держава через систему відповідних нормативно-правових важелів зможе забезпечити протидію зовнішнім інформаційним впливам, мінімізувати процеси зросійщення, американізації українського інформаційного простору; захистити заради національних інтересів духовно-культурне, морально-психологічне здоров'я українського суспільства. Розробка дієвої системи контролю за дотриманням іноземними ЗМІ мовного та інформаційного законодавства України сприятиме забезпеченню інформаційної безпеки держави.

Доцільно провести перереєстрацію усіх ЗМІ, що функціонують у суспільстві, заборонити ті, що ведуть антиукраїнську політику, підривають духовність української нації та безпеку Української держави, розпалюють міжнаціональну ворожнечу. Органи державної влади мають посилити контроль за дотриманням положень чинного законодавства щодо мовного режиму ЗМІ та квоти національного продукту на телебаченні та у кінопрокаті.

Важливим є завдання забезпечення й національно-державницької змістовності теле- та радіопростору на всій території України і, в першу чергу, запровадження системи суспільного мовлення, вдосконалення правової бази, що регулює його діяльність, і програм, які були б спрямовані на формування у громадян України державницького мислення, національної свідомості, почуття патріотизму, сприяли утвердженню громадянського порозуміння і злагоди, утвердженню української мови і культури. Держава має надати фінансову підтримку загальноукраїнським освітнім, виховним, культурним, науковим та іншим програмам у ЗМІ, спрямованим на зміцнення української національної свідомості.

Прискорення процесу роздержавлення державних та комунальних ЗМІ, які складають велику частку на ринку мас-медіа, сприятиме зменшенню їх залежності від управлінських структур і представлених в них певних політичних сил. Розробка і впровадження ефективних протекціоністських механізмів, спрямованих на стимулювання виробництва вітчизняного медіа-продукту сприятимуть підвищенню

його конкурентоспроможності, збільшенню присутності України у європейському та світовому інформаційному просторі.

Виходячи із складності зазначеної проблематики подальшого дослідження потребують роль і місце регіональних ЗМІ у формуванні національної свідомості громадян України, проблема взаємодії регіональних ЗМІ у формуванні міжнародного миру і злагоди, функціонування ЗМІ як важливого механізму реалізації державної етнонаціональної політики в Україні.

Отже, в даній роботі було здійснено аналіз впливу ЗМІ на політичну свідомість суспільства, висвітлені методи цього впливу, їх позитивні та негативні наслідки та перспективи подальшого розвитку українського ЗМІ.

Список використаної літератури:

1. Гриценко, О.М. Преса і політика: динаміка і кореляція / О.М. Гриценко, В.І. Шкляр // Преса і політика: проблеми, концепції, досвід. – К. : Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2000. – С. 5–11, 23–29, 45–55.

2. Карлова В. Вплив засобів масової інформації на формування української національної свідомості // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.academy.gov.ua/ej/ej6/txts/07kvvunc.htm>

3. Костенко Н. Флуктуації довіри до українських медіа / Н. Костенко // Українське суспільство 1992–2006. Соціологічний моніторинг. – К.: Інститут соціології НАН України, 2006. – 391 с.

4. Матвієнків С. Мас-медіа і демократизація сучасного суспільства / С. Матвієнків // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Соціологія, Філософія. – Ужгород: СМП «Вісник Карпат», 2005. – Вип. 2. – 257 с.

5. Ткачук В. Інформаційний вплив на політичну свідомість в умовах глобалізації / В. Ткачук // Socialscience: Український науковий журнал: Університет «Україна», Всеукраїнська асоціація політичних наук (ВАПН) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.social-science.com.ua/jornal_content/411/political_psyhology

6. Кремень В. Г. Політологія: підручник / В. Г. Кремень, М. І. Горлача.– Х.: Друкарський центр «Єдіно-rog», 2001. – 640 с.

Gluschak O.

ANALYSIS OF THE IMPACT OF MASS MEDIA ON POLITICAL CONFIDENCE OF CITIZENS OF UKRAINE

The article analyzes the ways and effects of media influence on the political consciousness of Ukrainian citizens.

Key words: political consciousness, mass media, public opinion, information channels, manipulation.